

Látás - Nyelv - Emlékezet

http://www.cogsci.bme.hu/~ktkuser/KURZUSOK/BM_ETE47A001/2019_2020_2/

1

A félév menete

Időpont	Téma	Előadó
2020.02.12	Bevezetés, Az emberi agy és vizsgálati módszerei	Németh Kornél
2020.02.19	A látás alapjai	Németh Kornél
2020.02.26	Magasabb szintű látás, kategóriák az emberi agyban 1.	Németh Kornél
2020.03.04	Magasabb szintű látás, kategóriák az emberi agyban 2.	Németh Kornél
2020.03.11	A megértés folyamata	Lukács Ágnes
2020.03.18	A nyelv keletkezése	Lukács Ágnes
2020.03.25	A gyermeknyelv	Lukács Ágnes
2020.04.01	1. Zárthelyi dolgozat	
2020.04.08	Az emlékezés folyamata	Szöllősi Ágnes
2020.04.15	ÍTVASZI SZUNET	
2020.04.22	Emlékezés és agy	Szöllősi Ágnes
2020.04.29	Elvesztett emlékek	Szöllősi Ágnes
2020.05.06	Az emlékezés megbízhatósága, emlékezeti illúziók	Szöllősi Ágnes
2020.05.13	2. Zárthelyi dolgozat	
2020.05.20	Javító-/Pótló ZH alkalom	
2020.05.27	PÓTLÁSI HÉT	

2

Kísérleti pluszpontok

A Kognitív Tudományi Tanszék munkatársai és hallgatói által meghirdetett kísérleteken való részvétellel lehetőség van plusz-pontok szerzésére. Az éppen aktuális kísérletekről a neptunon küldünk majd üzenetet a szükséges információkkal (helyszín, időpont, pluszpontok száma, jelentkezés módja).

A kísérletért adható pluszpontok:

A pontszerzés szabályai:

- Függetlenül a kísérleti részvételek számától, a kísérleti pluszpontokból a kurzus össz-pontszámának maximum 10% szerezhető meg, KIVÉVE, ha az elvégzett kísérletek között van egy 60 percnél hosszabb/több alkalmas kísérlet, ekkor a maximum 15%.
- Ha a kísérletre jelentkező hallgató a kísérleti időpontban nem jelenik meg, az addig és a későbbiekben szerzett pontjai NEM KERÜLNEK BESZÁMÍTÁSRA (a kísérleti időpontról az időpont előtt legkésőbb 12 órával lehet lejelentkezni).
- A pluszpontokat csak akkor lehet beszámítani, ha a hallgató ezek nélkül is eléri a kurzuson az elégséges szinthez szükséges pontszámot.

KÍSÉRLET JELLEGE	PLUSZPONTOK SZÁMA (a kurzus össz-pontszámának százalékában)
1 óránál hosszabb/több alkalmas kísérlet	15%
1 órás kísérlet	10%
30 perces kísérlet	5%
30 percnél rövidebb kísérlet / kisebb tesztek a neten	2-3%

3

Bevezetés

Az emberi agy és vizsgáló módszerei

4

Néhány ok arra, hogy miért kell vizsgálni a látórendszert

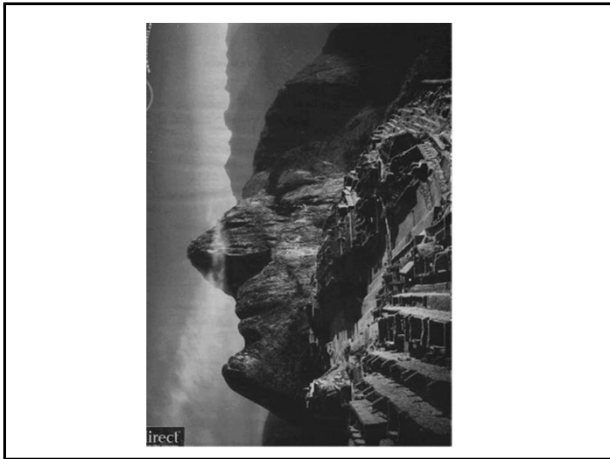
- Mi van a képen?

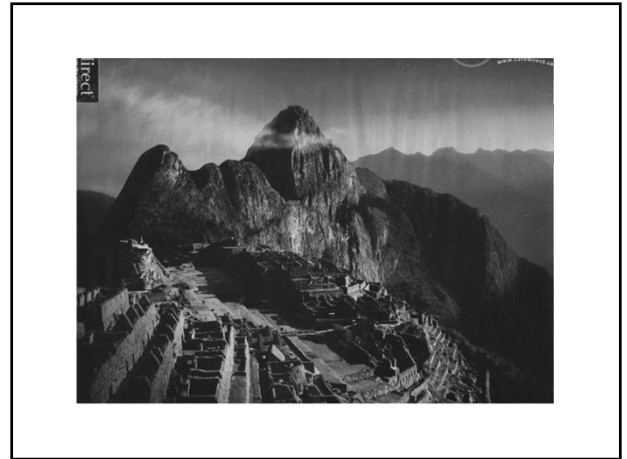
5

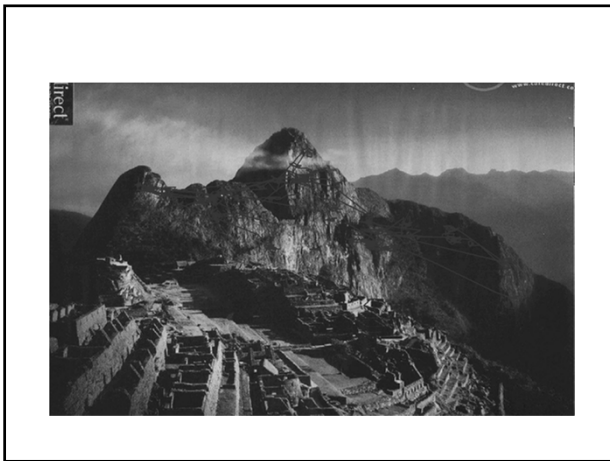
10

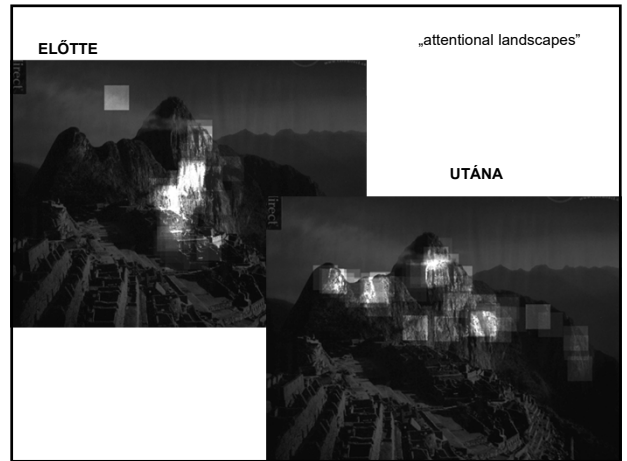
11

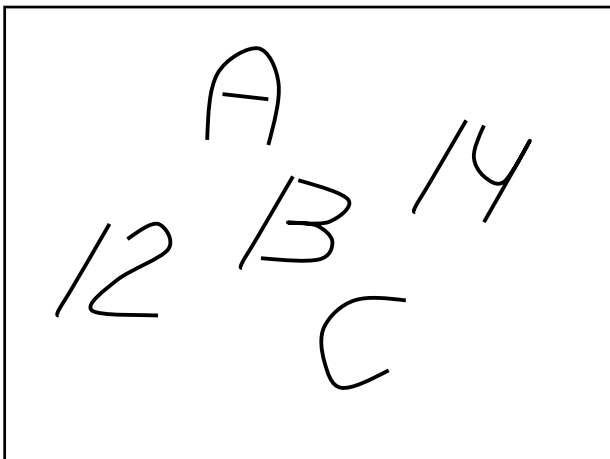
12

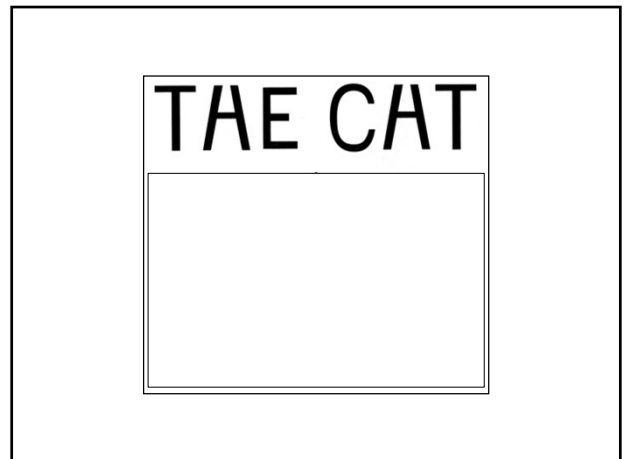
13

14

15

16

USA TODAY

Home
News
Money
Sports
Life

Tech

05/16/2002 - Updated 04:24 PM ET

Airport face recognition systems have mixed results

NEW YORK (Reuters) — Facial recognition security systems installed at Boston's Logan Airport, where two of the Sept. 11 attacks hijacked flights originated, worked more than 90% of the time in a recently concluded test, two companies behind the systems said Thursday.

While official data has not yet been released, Visionics and Viisage Technology said their systems were able to identify individuals from a pre-selected group passing through the airport more than 9 out of 10 times.

The companies said the results of the study show that facial recognition technology can play an important role in preventing terror attacks in a variety of settings by identifying known militants and other wanted people.

The positive preliminary results contrast with a report on a similar test at Florida's Palm Beach International Airport.

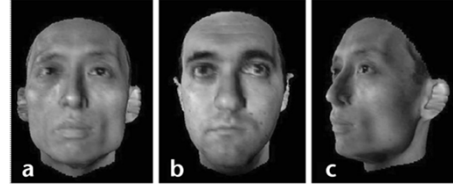
Results of that study, obtained by the American Civil Liberties Union, which asserts that the systems are invasive and ineffective, showed that a Visionics system failed to work 52.5% of the time.

Visionics Chief Executive Joseph Atick said a test of its technology at the Dallas/Fort Worth International Airport in Texas, which will not be complete for another 45 days, has been succeeding at a rate of between 65% and 93%.

18

Miért nehéz péld arcfelismerő gépet alkotni?

- Fényviszonyok
- Nézőpont
- Méret
- Hatalmas adatbázis
- → Idő- és erőforrás-igényes feldolgozás

19

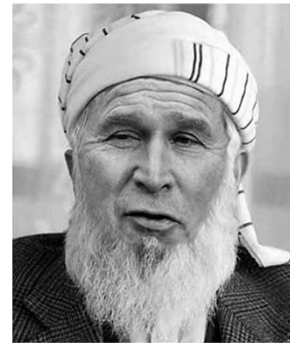
Nehéz péld arcfelismerő gépet alkotni?

Tech-disztópia Kínában: totális ellenőrzés kamerák millióival és arcfelismerő szoftvevekkel

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1221&v=eViswN602_k

20

21

Deep... impact

learning

Face With Glasses → Face, No Glasses

Input Image → Encode → Decode → Reconstructed Image

fake

Deepfakes Are Coming. And They're Dangerous.

ORIGINAL NICHOLAS CAGE DEEPIFAKE

MAN OF STEEL

porn

22

„Érzékelésünk a valóság megalkotása”

David Marr

23

24

Probléma

„Amíg bizonyos része annak amit érzékelünk érzékszerveinken keresztül ér el minket és az előttünk lévő objektumból ered, addig másik (nagyobb) része saját elménk szüleménye” William James

A látás NEM magától értetődő folyamat!!!

We are not taking pictures, we are making them!!!

25

Tehát...

▪ Látás != szem

▪ Látás == agy

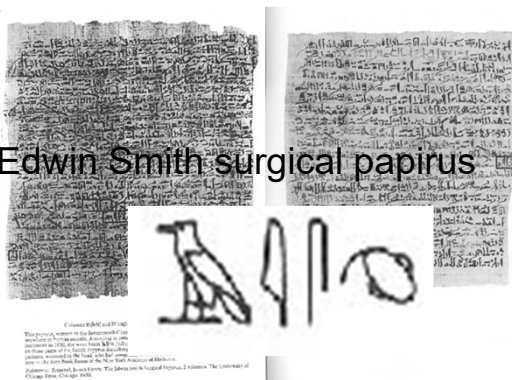
26

Bevezetés

- Az agy
 - Történet
 - Anatómia
 - Módszerek
- A neuron
- A látórendszer

27

Edwin Smith surgical papirus

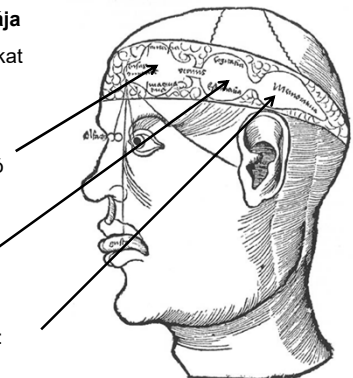

28

Agykamrák doktrínája

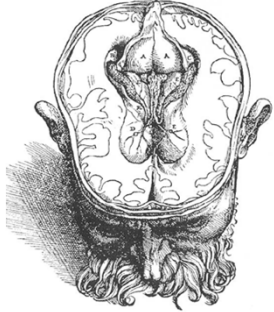
A mentális folyamatokat az agykamrákba lokalizálta

- Első agykamra: Szenzoros információ integrálása, fantázia, képzelet
- Második agykamra: Kognitív folyamatok, döntéshozatal
- Harmadik agykamra: Memória

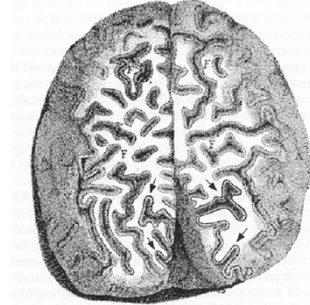
29

Vesalius, 1543
De humani corporis fabrica

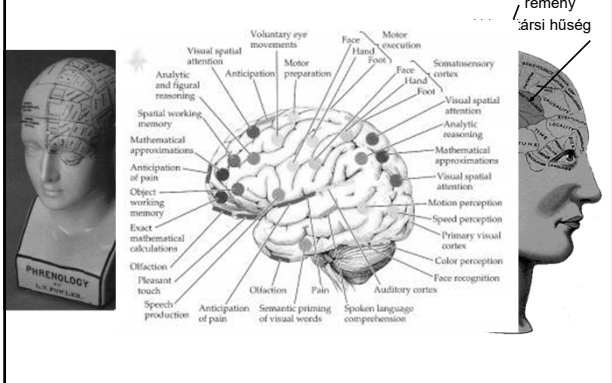
30

Gennari 1782

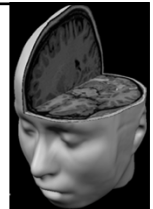
31

Frenológia, Gall, 1810

32

„Decade of the brain”
1990 - 2000

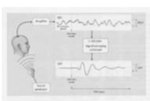

33

XX. és XXI. századi fejlesztések

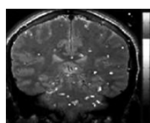
Elektrofiziológia

- EEG-
elektroencephalogram
- Kiváltott válaszok
- Többsejt illetve
Egysejt regisztrálás

Képkeltetés

- CT Scan
- MRI
- PET
- SPECT
- fMRI

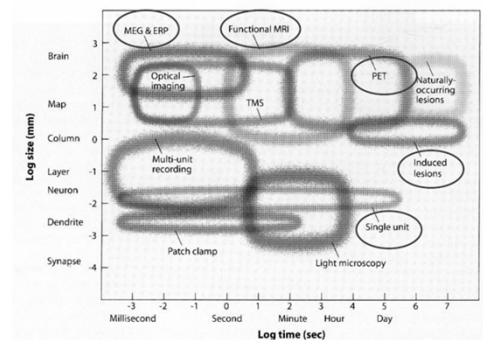

Genetika

- Humán genom
- Egér genom
- Transzgenikus
állatok
- Knock-out állatok

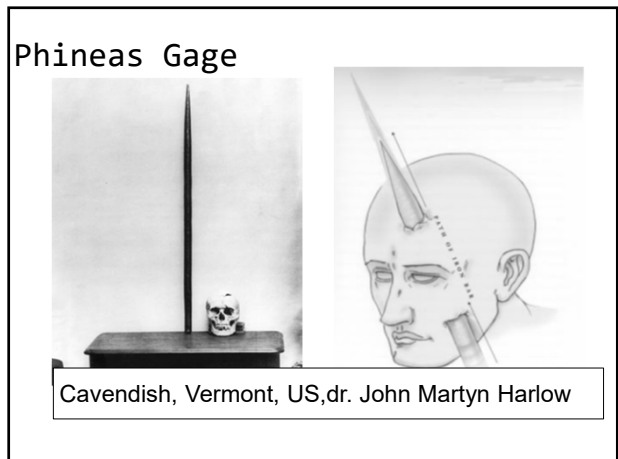
34

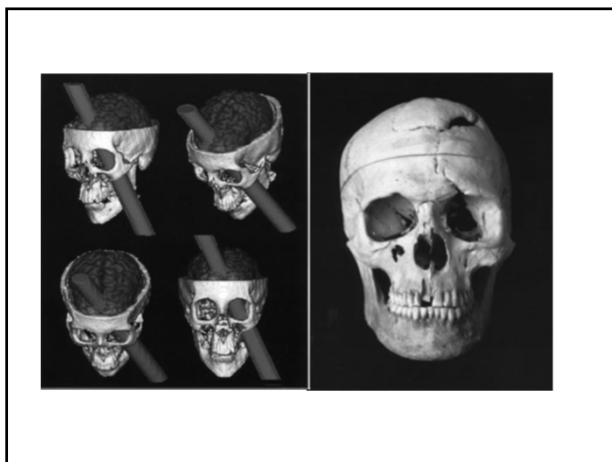
35

- Léziók, sérülések
 - valódi
 - „virtuális”
- Állatkísérletek – térben ÉS időben jó felbontás
- Humán – időben jó felbontás
- Humán – térben jó felbontás

36

37

38

Az agy ingerlése - tDCS, TMS

- Elektromos ingerlés
 - tDCS – transzkraniális egyenáram ingerlés
 - Anodális depolarizál
 - Katodális hiperpolarizál
- Mágneses ingerlés
 - TMS – transzkraniális mágneses ingerlés
 - Tekercsben (coil) folyó áram

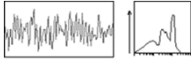
39

Állatkísérletek – egysejt regisztráció

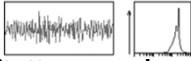
40

Elektroencefalográfia

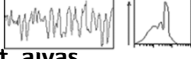
41

Alfa: 7.5-13 Hz

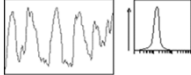
normál, nyugalmi, csukott szemmel

Beta: 14- Hz

figyelem, éber állapot, nyitott szemmel

Theta: 3.5-7.5 Hz

gyermekkorban 13 év előtt, alvás

Delta:0-3 Hz

alvás

42

EEG felhasználása

Alvás

Agyhalál

Agytérképezés

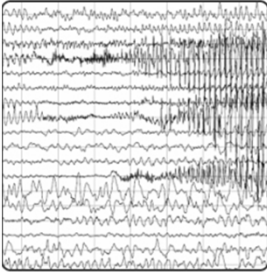

Epilepszia

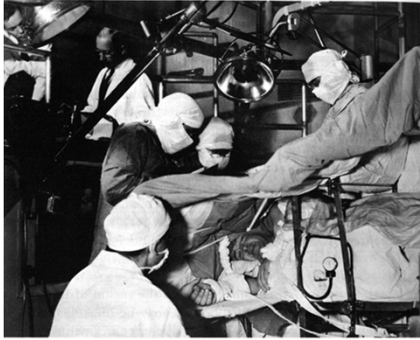

43

Epilepszia

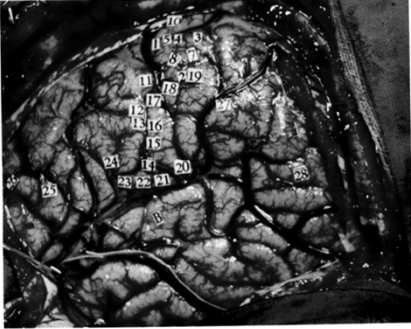

44

MAPPING THE SPEECH AREAS

45

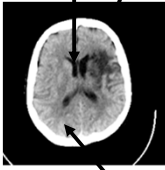
CASE C. H. Color photograph of the left hemisphere as exposed at operation. Application of electrode at points 26, 27 and 28 produced aphasic interference with speech. See page 111 for case description and Figure VII-5 for labelled drawing of brain.

46

Computer tomográfia-CT

Röntgen sugárzás
különböző szövetek -
különböző elnyeléssel

Körben elhelyezett detektorok
Fényérzékeny film
Keresztmetszeti kép
Struktúráját mutat

folyadék

csont

agyszövet

47

PET

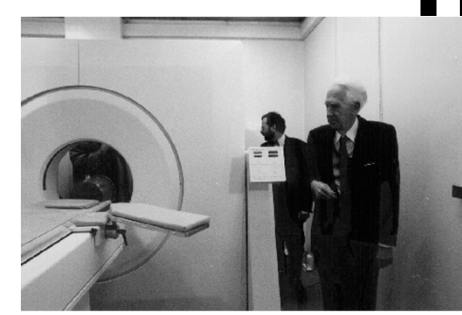
Pozitron emissziós tomográfia

Aktívabb agyterület- nagyobb energiaigény-
Erősebb véráramlás- több izotóp – erősebb
jel - Melegebb szín

Computer Terminal Biosynthesizer Cyclotron

48

PET

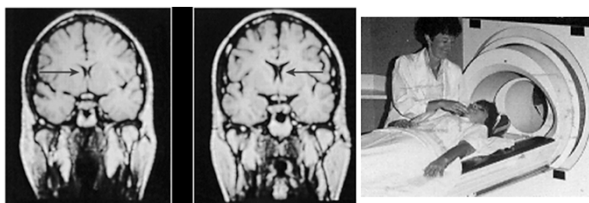

DEBRECEN - 1994. január 26.

49

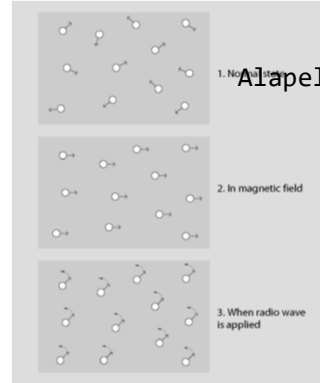
MRI- magnetic resonance imaging NMR-nuclear magnetic resonance imaging

- Anatómia, struktúra csak.

50

Alapelve

- No magnetic field
- In magnetic field
- When radio wave is applied

- Stabil mágneses mező
- Rádiófrekvenciás jel be- majd kikapcsolása
- Hidrogén ionok (protonok) eloszlásának és mozgásának feltérképezése

51

Mágneses rezonancia képalkotás

ALAPJA:
MRI:
A protonok mágneses térben
elektromágneses energiát befognak és kiadnak

fMRI:
Oxigénszegény hemoglobin másképp
reaktív terület - erősebb véráramlás
- több oxigén felhasználás - más

52

MRI

53

- Az agy
- Vagyis helyesen:
A KÖZPONTI
IDEG
RENDSZER

55

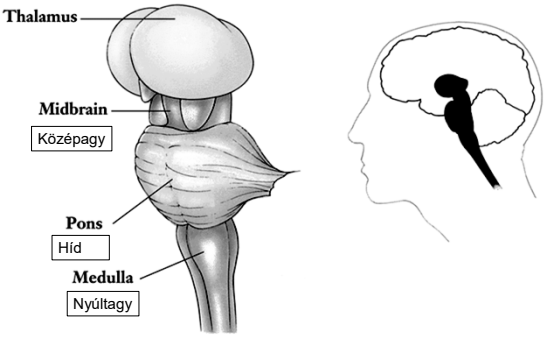
Részei

- Agy: agytörzs, Kisagy és agykéreg
- gerincvelő
- Perifériás idegek
- autonóm
- szomatikus
- enterális

56

Agytörzs

57

Agykéreg: 4 lebeny

- Frontális (homlok)
- Temporális (halánték)
- Parietális (fali)
- Occipitális (nyakszirti)

58

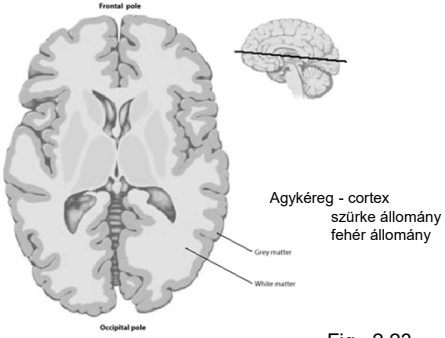

Fig. 2.23

59

Brodmann áreák

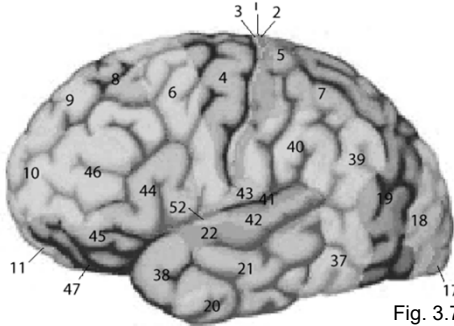

Fig. 3.7

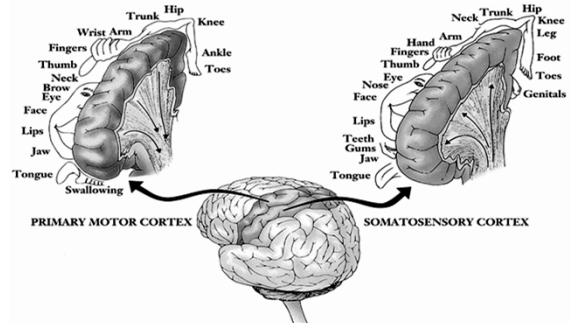
60

Funkcionális specializáció

- Szenzoros
 - Szomatoszenzoros (tapintás, hő, fájdalom)
 - Halló
 - Látó
 - ...
- Motoros
- Asszociációs

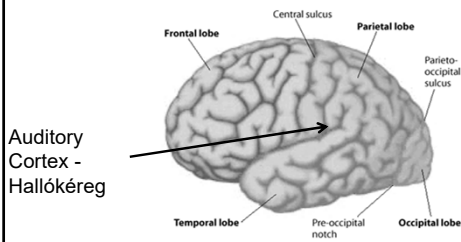
61

Szomatoszenzoros kéreg- fali lebeny

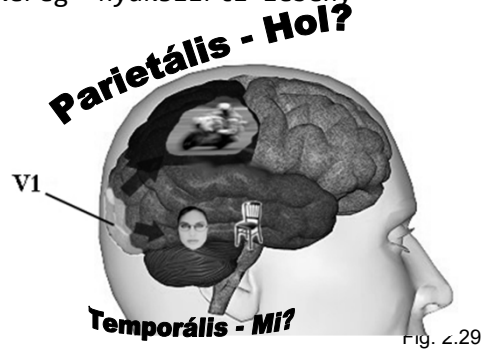
62

Hallókéreg- halántéklebeny

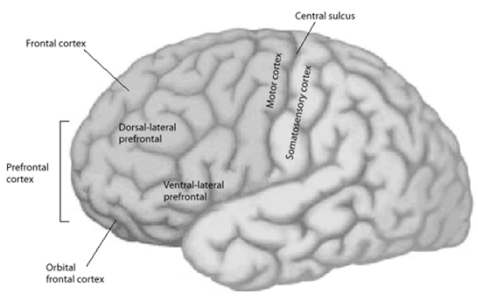
63

Látókéreg- nyakszirti lebeny

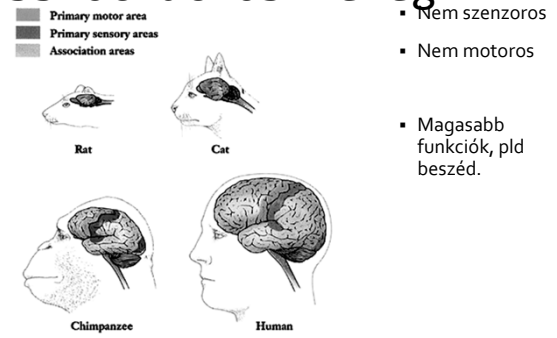
64

Motoros kéreg - homloklebeny

65

Asszociációs kéreg

66